

ISLAMIA VOI ARVOSTELLA VIHAAMATTA MUSLIMEJA

KHALED SALIH

Jokainen uskonto, moraali-järjestelmä, oikeusjärjestys ja poliittinen identiteetti syntyy tietyssä kielessä, paikassa, historiassa, muistissa, pelossa, voitossa, tappiossa ja symbolisessa maailmassa. Siinä ei ole mitään väärää. Ihminen ei synny tyhjiöön. Synnymme perheisiin, kulttuureihin, tarinoihin, rituaaleihin ja perittyihin selitysmalleihin.

Paikallinen sääntö on voinut aikanaan auttaa yhteisöä ratkaisemaan ongelman. Tabu on voinut järjestää yhteiskunnallista elämää. Uskonnollinen käsky on voinut olla järkevä omassa historiallisessa ympäristössään. Mutta kun tällaiset säännöt julistetaan lopullisiksi, pyhiksi, yleispäteviksi ja kritiikin yläpuolelle asetetuiksi, niistä tulee ongelma.

Näin voi tapahtua missä tahansa ideologiassa, poliittisessa liikkeessä tai kansallisessa myytissä. Se tapahtuu aina silloin, kun järjestelmä alkaa sanoa: ”Saat esittää kysymyksiä tämän viitekehyksen sisällä, mutta itse viitekehystä et saa kyseenalaistaa”. Joissakin poliittisissa liikkeissä arvostelu leimataan vääräksi tietoisuudeksi ja nationalistissa liikkeissä maanpetokseksi. Joissakin uskonnollisissa järjestelmissä epäilyä ei pidetä normaalina inhimillisenä kokemuksena vaan syntinä, turmeltuneisuutena tai kapinana. Näitä kaikkia yhdistää yksi piirre: uskomusjärjestelmää suojellaan kritiikiltä.

Filosofi **Karl Popper** esitti, että tieto kehittyy ”olettamusten ja kumoamisen” kautta. Teemme arvauksia maailmasta, testaamme niitä, löydämme virheitä ja korvaamme heikotmat selitykset paremmilla. Terve yhteiskunta sallii tämän tapahtua. Huonoja lakeja voidaan muuttaa, julmia käytäntöjä voidaan parantaa, tieteellisiä teorioita voidaan tarkistaa, johtajia voidaan vaihtaa ja pyhiä väitteitä kyseenalaistaa. Tällaiset yhteiskunnat eivät ole täydellisiä, mutta niissä voidaan korjata virheet.

Islamismista, jihadismista, juma-lanpilkkalainsäädännöstä, uskon hyl-

käämisen kriminalisoinnista, naisten oikeuksista ja sananvapaudesta huolestuneiden keskuudessa on syntynyt keskustelua. Osa katsoo, että ongelma on islam itse ja että liberaalien yhteiskuntien tulisi suhtautua muslimiyhteisöihin nykyistä jyrkemmin. Toiset taas väittävät, että islamin kritiikki on vaarallista, ennakkoluuloista tai yhteiskunnallisesti vastuutonta ja että turvalisinta on välttää koko aihetta tai käsitellä sitä vain varovaisesti. Mielestäni kumpikin näkemys on virheellinen.

Ensimmäinen kanta sekoittaa ihmiset ja opit toisiinsa. Se on moraalisesti väärin ja älyllisesti laiskaa. Muslimi on ihminen, ei kaikkien islamiin liitettyjen oppien, historiallisten rikosten tai poliittisten liikkeiden ruumiillistuma. Muslimit ovat yksilöitä: uskovia, epäilijöitä, uudistajia, maallistuneita, mystikkoja, liberaaleja, konservatiiveja, feministejä, toisinajattelijoita, entisiä muslimimeja, kansalaisia, naapureita, työtovereita, vanhempia ja lapsia. Ketään ei pidä kohdella ikään kuin hän olisi sama asia kuin uskonnollinen järjestelmä.

Toinen näkemys tekee erilaisen virheen. Se sekoittaa myötätunnon ihmisiä kohtaan ajatusten koskemattomuuteen. Koska muslimit joutuvat usein ennakkoluulojen ja syrjinnän kohteiksi, myös islam oppijärjestelmän tai poliittisena voimana pitäisi sen mukaan suojata vakavalta kritiikiltä. Väärin. Itse asiassa se on vaarallista. Liberaali yhteiskunta on mahdollinen juuri siksi, että vaikutusvaltaisia uskonnollisia, poliittisia, akateemisia, nationalistisia ja moraalisia ajatuksia voidaan arvostella ilman vainoa.

Kyse ei siis ole siitä, pitäisikö muslimimeja suojella vaan siitä, pitäisikö islamilaisia oppeja, instituutioita ja poliittisia liikkeitä suojella kritiikiltä. Ei pitäisi. Yhteiskunnan on kyettävä tekemään kaksi asiaa yhtä aikaa: suojelemaan muslimimeja vihalta ja syrjinnältä sekä suojelemaan islamin kritiikkiä pelottelulta ja perusteettomilta syytöksiltä ennakkoluuloisuudesta silloin, kun kritiikki on asiallista. Aatejärjestelmät nimittäin säilyvät juuri siksi, että ne tekevät itseensä kohdistuvasta kritiikistä vaarallista.

Ihmisen ja opin ero

Muslimi on ihminen. Islam on uskonto. Islamismi on poliittinen projekti. Islamilainen laki on oikeudellinen traditio. Jihadismi on militantti tulkinta ja liike. Nämä käsitteet liittyvät historiallisesti ja teologisesti toisiinsa, mutta ne eivät ole sama asia.

Muslimilapsi Birminghamissa, Erbilissä, Kairossa, Malmössä, Lahoreissa tai Dearbornissa ei ole vastuussa klas-sisesta uskosta luopumista koskevasta laista. Huivia käyttävä musliminainen ei ole vastuussa islamilaisesta valtiosta. Muslimilääkäri, taksinkuljettaja, opettaja, opiskelija, pakolainen, kauppias tai naapuri ei edusta kaikkia niitä oppeja, joita islamin historiassa on joskus puolustettu.

Ihmiset eivät ole oppeja, eivätkä opit ihmisiä. Ihmisillä on oikeuksia. Ajatuksilla on seurauksia. Ajatuksia voidaan arvostella, pilkata, testata, tarkastella historiallisessa kontekstissaan, hylätä, tai uudistaa. Ne eivät ansaitse ihmisarvon kaltaista suojaa.

Tämä erottelu on ainoa rehellinen tapa keskustella aiheesta. Se merkitsee muslimien suojelemista syrjinnältä, väkivallalta, epäluuloilta ja epäinhimillistämislä. Samalla se tarkoittaa entisten muslimien, uudistajien, toisinajattelijoiden, maallistuneiden muslimien, naisten, homoseksuaalien, taiteilijoiden, kirjailijoiden ja myös tavallisten uskovien suojelemista silloin, kun he haluavat kyseenalaistaa perityn auktoriteetin. Se tarkoittaa myös jumalanpilkkalakien, yhteisöjen ja perheiden harjoittaman painostuksen sekä valtiollisen mielipidesensuurin torjumista.

Miten ajatukset suojelevat itseään

Miksi jotkin huonot ajatukset säilyvät vuosisatojen ajan? Helppo vastaus kuuluu, että ihmiset ovat tietämättömiä. En pidä tätä riittävänä selityksenä.

Monet suljetut ajatus ja uskomusjärjestelmät ovat älyllisesti kehittyneitä. Ne voivat synnyttää korkeatasoista tutkimusta, oikeusoppia, runoutta, arkkii-

tehtuuria, rituaaleja, hallintoa ja vakavaa moraalista pohdintaa. Avoimessa järjestelmässä ihmisen älyä käytetään virheiden löytämiseen. Suljetussa järjestelmässä äly valjastetaan puolustamaan perittyä ajattelutapaa. Suljetut järjestelmät tuottavat taitavia juristeja, teologeja, tutkijoita, virkamiehiä ja opinpuolustajia. Heidän älykkyytensä kohdistuu kuitenkin järjestelmän säilyttämiseen eikä sen virheiden tai haitallisten seurausten korjaamiseen. Yksityiskohdista voidaan väitellä, mutta perusteisiin ei saa koskea.

Juuri tästä syystä jokin ajatus tai myytti ei ole totta vain siksi, että se on säilynyt. Uskomus voi säilyä, koska se selittää todellisuutta. Se voi säilyä myös siksi, että se hallitsee lakia, perheen kunniaa, yhteisöllisyyttä, koulutusta, rangaistuksia tai pelkoa. Järjestelmä voi säilyä siksi, että se tekee kritiikistä vaarallista, ei siksi, että se kestäisi avointa tarkastelua.

Islam esimerkkitapauksena

Islam ei ole ainoa suljettu ajatusjärjestelmä, mutta sillä on lähes kaksi miljardia seuraajaa. Siksi se on merkittävä esimerkkitapaus: joissakin sen muodoissa on vahvoja mekanismeja, jotka suojaavat oppia kritiikiltä.

Ajatellaan uskosta luopumista. Liberaalissa yhteiskunnassa uskonnosta eroaminen on nykyisin perustavanlaatuinen oikeus. Ihminen voi kääntyä kristinuskosta juutalaisuuteen, ateismista kristinuskoon, juutalaisuudesta kristinuskoon, hindulaisuudesta buddhalaisuuteen tai yksinkertaisesti luopua uskostaan.

Monissa muslimienemmistöisissä maissa uskosta luopuminen on kuitenkin edelleen rikos. Monissa yhteisöissä siihen liittyy myös vakavia sosiaalisia seurauksia silloinkin, kun laki ei määrää rangaistusta. *Pew Research Centerin* mukaan vuonna 2019 yhteensä 22 maassa tai alueella oli voimassa uskosta luopumista koskeva lainsäädäntö. *Humanists International* luettelee Afganistanin, Brunein, Iranin, Malesian, Malediivit, Mauritania, Qatarin, Saudi-Arabian, Yhdistyneet arabiemiirikunnat ja Jemenin maiksi, joissa luopumuksesta voidaan lain tai šariaan perustuvien säännösten nojalla tuomita kuolemaan.

Koraanissa on kohtia, joihin uudistusmieliset muslimit usein vetoavat vastustaessaan uskonnollista pakkoa. Tunnetuin niistä on lause: ”Uskonnossa ei ole pakkoa.” Klassinen luopumuslainsäädäntö ei kuitenkaan perustunut yksin *Koraaniin*. Se rakentui myös hadith-kirjallisuuden, islamilaisen oikeusopin ja uskonnon sekä poliittisen vallan yhteen sulautumisen varaan.

Eräässä *Sahih al-Bukharin* kokoelman tunnetussa *hadith*-kertomuksessa todetaan: ”Joka vaihtaa islamin toiseen uskontoon, hänet on surmattava.” Samansuuntaisia lausumia esiintyy myös muissa haditheissa. Islamilaiset oikeusoppineet ovat vuosisatoja kiistelleet siitä, millä edellytyksillä sääntöjä sovelletaan, millainen menettely on oikea, voiko ihminen katua, koskevatko säännöt miehiä ja naisia samoin tavoin sekä mikä on luopumuksen ja poliittisen kapinan välinen suhde. Nykyiset uudistajat katsovat perustellusti, että uskonnollinen pakottaminen on ristiinriidassa muiden islamilaisten lähteiden kanssa ja se tulisi hylätä. Juuri tämä on

olennaista: islamilaisuudessa käydään todellista kamppailua siitä, onko uskosta luopuminen omantunnon suojelema oikeus vai rangaistava petos.

Ongelma ei rajoitu valtioihin, joissa luopumus on kriminalisoitu. Liberaaleissa demokratioissa islamista luopuminen on laillista, mutta entiset muslimit ja julkiset kriitikot voivat silti kohdata perheen painostusta, yhteisön hyljeksintää, uhkauksia tai väkivaltaa.

Ayaan Hirsi Ali on elänyt jatkuvien uhkien alla arvosteltuaan islamilaista oppia ja tehtyään yhteistyötä **Theo van Goghin** kanssa. Hirsi Ali on joutunut elämään jatkuvien turvallisuusjärjestelyjen varassa. Britanniassa ja muualla toimivat entisten muslimien järjestöt ovat pitkään dokumentoineet uskosta luopuneisiin kohdistuvaa painostusta. Hollantilainen kirjailija **Lale Gül** joutui tietävästi muuttamaan turvataloon julkaistuaan teoksen, jossa hän kertoi irtautumisestaan muslimiperheen vaikutuspiiristä. Hän on saanut jatkuvia uhkauksia. Vaikka nämä tapaukset eivät kuvaa kaikkia muslimeja, ne osoittavat, että luopumiseen liittyvät tabut voivat toimia yhteiskunnallisesti silloinkin, kun laki sallii uskonnosta eroamisen.

Monet nykyajan muslimiuudistajat kiistävät luopumusrangaistukset, ja monet muslimit vastustavat uskonnollista pakkoa. Juuri tällaista kritiikkiä ja uudistustyötä avoimen yhteiskunnan tulisi suojella. Se, että on inhimillisiä ja suvaitsevaisia muslimeja, ei kuitenkaan poista niiden oppien ongelmaa, jotka tekevät kritiikistä vaarallista.

Meidän ei pidä teeskennellä, että ongelma olisi kuvitteellinen. Oppi, joka uhkaa ihmisiä uskonnosta luopumisen vuoksi, torjuu kritiikin. Se tekee

erimielisyyden hinnasta äärimmäisen korkean. Sama pätee jumalanpilkka-sääntöihin. Jos pyhien henkilöiden arvosteleminen, satiiri tai epäkunnioittava keskustelu johtaa väkivaltaan, vankeuteen, sensuuriin tai yhteisön harjoittamaan pelotteluun, oppijärjestelmä on saanut tehokkaan suojakilven kritiikkiä vastaan.

Tunnetuin esimerkki on **Salman Rushdien** tapaus. Kun romaani *Satanalliset säkeet* ilmestyi vuonna 1988, Iranin ajatollah **Ruhollah Khomeini** antoi fatwan, jossa kehoitettiin tappamaan Rushdie sekä kirjan julkaisemiseen osallistuneet henkilöt. Perusteluna oli kirjallinen jumalanpilkka islamin pyhää historiaa kohtaan. Seurauksena olivat vuosikymmenien piileskely, kääntäjiin ja kustantajiin kohdistuneet uhkaukset sekä lopulta vuonna 2022 New Yorkissa tehty veitsi-isku, jossa Rushdie haavoitui vakavasti ja menetti toisen silmänsä.

Theo van Gogh murhattiin Amsterdamissa vuonna 2004, koska oli tehnyt Ayaan Hirsi Alin käsikirjoittaman lyhytelokuvan *Submission*. Elokuva arvosteli naisten asemaa islamilaisessa opissa ja kuvasi *Koraanin* jakeita naisten vartaloille kirjoitettuna. Murhaaja **Mohammed Bouyeri** tappoi van Goghin keskellä katuja sekä jätti tämän ruumiiseen kiinnitetyn kirjeen, jossa uhattiin Hirsi Alia ja vedottiin jihadiin uskottomia vastaan. Kyse oli julkisesta islamin, seksuaalisuuden, naisten aseman ja pyhien tekstien arvostelusta.

Ranskalainen satiirilehti *Charlie Hebdo* joutui tammikuussa 2015 terrori-iskun kohteeksi julkaistuaan pilapiirroksia profeetta Muhammadista. Kaksi aseistautunutta hyökkääjää surmasi toimituksessa kaksitoista ihmistä ja haavoitti useita muita. al-Qaida ilmoitti olevansa iskusta vastuussa. Hyökkääjät perustelivat murhia profeetan loukkaamisesta annetulla rangaistuksella. Koettu rikos oli satiiri; rangaistus oli joukkomurha.

Ranskalainen opettaja **Samuel Paty** mestattiin vuonna 2020, kun hän oli käyttänyt Muhammad-pilapiirroksia sananvapautta käsittelevällä oppitunnilla. Hyökkäyksen kohteen Patysta teki häntä vastaan käynnistetty verkkokampanja. Tappaja oli islamistinen ääriliikkeen kannattaja. Jälleen kerran väitetty rikos oli jumalanpilkasta ja sananvapaudesta käyty opetuskeskustelu.

Nämä tapahtumat eivät edusta kaikkia muslimia, eivätkä osoita muslimien olevan ihmisinä vaarallisia. Ne osoittavat kuitenkin, että jumalan-

pilkkaa koskevat normit voivat toimia tehokkaina keinoina estää kritiikkiä.

Kaikki muslimit eivät puolusta tällaisia normeja. Ratkaisevaa on se, mitä tapahtuu avoimelle keskustelulle silloin, kun riittävän moni pitää tällaisia normeja pyhinä. Vastaus on ilmeinen. Ihmiset alkavat pelätä. Kustantajat epäroivät. Opettajat sensuroivat itseään. Taiteilijat välttelevät tiettyjä aiheita. Poliisi kehottaa varovaisuuteen. Poliitikot puhuvat kiertoilmauksin. Toimitajat pidättelevät itseään mahdollisten seurausten vuoksi. Oppijärjestelmä ei tarvitse yksimielistä tukea. Riittää, että se ylläpitää tarpeeksi pelkoa muuttaakseen ihmisten käyttäytymistä.

Useimmat ymmärtävät islamistisen väkivallan väärin

Monet analyytikot selittävät islamistista väkivaltaa tai uskonnollista ääriajattelua köyhyydellä, rasismilla, siirtomaahistorialla, ulkopolitiikalla, nöyryytyksellä, tai syrjäytymisellä. Kaikilla näillä tekijöillä on merkityksensä. Juureton, vihainen tai nöyryytetty nuori voi olla alttiimpi rekrytoinnille. Sodan ja romahtaneet valtiot luovat tilaa ääriliikkeille. Syrjintä voi ruokkia katkeruutta, ja epäonnistunut ulkopolitiikka voi radikalisoita ihmisiä. Aineelliset olosuhteet eivät kuitenkaan selitä itse ideologian sisältöä.

Köyhyys ei yksin selitä luopumuksesta rankaisemista. Syrjäytyminen ei yksin selitä marttyyrioppia. Siirtomaahistoria ei yksin selitä jumalanpilkasta johtuvaa väkivaltaa. Rasismi ei yksin selitä, miksi jotkut saarnaajat pitävät hyökkäävää jihadia uskonnollisena velvollisuutena. Geopoliittiset kaunat eivät selitä, miksi epäily voidaan kuvata saatanaiseksi kuiskaukseksi tai miksi paratiisia käytetään taistelussa kuolemissien palkintona. Olosuhteet voivat tehdä ihmisestä alttiin kokonaisvaltaiselle ideologialle, mutta ne eivät selitä, miksi juuri tämä ideologia on sellainen kuin se on.

Jihad ajatusten välittäjänä

Yksi kiistanalaisimmista väitteistäni koskee jihadia. Sanalla on useita merkityksiä. Monet muslimit ymmärtävät jihadin henkilökohtaisena kilvoitteluna, itsekurina, itsepuolustuksena tai hengellisenä kamppailuna. Nämä merkitykset ovat olemassa eikä niitä pidä sivuuttaa.

Olisi kuitenkin virheellistä väittää, että jihad olisi tarkoittanut aina vain sisäistä hengellistä ponnistelua. Klassisessa islamilaisessa oikeudessa ja poliittisessa historiassa sotilaallinen jihad oli tunnustettu käsite. Sen merkityksestä kiisteltiin, sitä säädeltiin ja tulkittiin eri tavoin ja toisinaan myös sen soveltamisen keskeytettiin. Se ei ole modernien ääriliikkeiden keksintö. Nykyiset jihadistit eivät rakenna maailmankuvaansa tyhjästä vaan ottavat käyttöön perinteessä jo olevia käsitteitä, usein niiden julmimpia ja valikoivimpia tulkintoja.

Tällaiset opit muuttuvat erityisen vaikutusvaltaisiksi silloin, kun ne tekevät uskosta liikkeen. Jihad määrittelee maailman ja viholliset, lupaa palkinnon ja vähentää kuolemanpelkoa. Kutsun tätä välitysmekanismit: tavaksi, jolla ajatus muuttuu yksityisestä vakaumuksesta julkiseksi toiminnaksi.

Jos jihadistit taistelevat selviää hengissä, hän voi saada arvostusta, menestystä ja aineellisia palkintoja. Jos hän kuolee, hänelle luvataan paratiisia. Kuolemaa, joka tulisi ymmärtää rakastamaan ja oppimaan kykenevän ihmisen elämän menetyksenä, ei kuvata lopullisena menetyksenä vaan siirtymänä palkintoon. Tämä ei tee taistelijasta vähemmän inhimillistä. Se tarkoittaa, että aidot inhimilliset tarpeet – merkityksen etsiminen, rohkeus, kunnia, veljeys ja kaipuu johonkin itseä suurempaan – on valjastettu huonon ideologian palvelukseen.

Esimerkkinä ISIS

ISIS:n kohtelu jesidejä ja kristittyjä kohtaan Irakissa ja Syyriassa teki edellä mainitun rakenteen näkyväksi nykyajan. Kun ISIS valtasi alueita, se otti uudelleen käyttöön valloittamista, orjuuttamista, *jizyaa* (erityisveroa), seksuaalista orjuutta, luopumusta ja uskonnollista puhdistusta koskevia käsitteitä. Järjestö ei siis ollut pelkkä rikollisjoukko, johon oli liitetty islamilaisia symboleja.

Human Rights Watch raportoi vuonna 2014, että ISIS vangitsi vähemmistöihin kuuluvia ihmisiä ja määräsi Mosulin kristityt joko kääntymään islamiin, maksamaan erityisveroa tai poistumaan kaupungista. *Amnesty International* dokumentoi ISIS:n sieppaamien jesidinaisten ja -tyttöjen järjestelmällistä kidutusta, raiskauksia ja seksuaalista orjuuttamista. YK:n tutkintakomissio puolestaan katsoi, että ISIS pyrki tuhoamaan jesidit tappamalla, orjuuttamalla, harjoittamalla seksu-

aalista väkivaltaa, kiduttamalla, pakosiirtämällä, pakottamalla uskonnon vaihtamiseen, ja hajottamalla perheitä.

Opillisilla luokitteluilla oli merkitystä, koska ISIS esitti toimintansa uskonnollisesti oikeutettuna järjestyksenä eikä rikollisuutena. Jesidit luokiteltiin kirjanuskontojen ulkopuolelle, minkä perusteella heidät voitiin alistaa orjuuteen, pakkokäännyttää ja ottaa seksiorjiksi. Mosulin kristityille tarjottiin vanha vaihtoehtojen sarja: kääntyminen islamiin, jizyan maksaminen, karkotus tai kuolema. Siiamuslimeja ja muita vähemmistöjä kohdeltiin harhaoppisina. Myös uskosta luopuneet ja toisinajattelevat sunnit joutuivat vainon kohteiksi. Väkivalta oli äärimmäistä, mutta käytetyt käsitteet eivät syntyneet tyhjistä. ISIS elvytti islamilaisesta opillisesta ja oikeudellisesta perinteestä peräisin olevia käsitteitä ja sovelsi niitä modernin ajan julmuudella.

Edelleenkin tämä ei ole syytös kaikkia muslimeja vastaan. Monet muslimit taistelivat ISIS:iä vastaan, ja kymmenet tuhannet joutuivat sen uhreiksi. Useat islamilaiset oppineet tuomitsivat järjestön. Kurdimuslimit, arabimuslimit ja monet muut taistelivat sitä vastaan. Tästä ei kuitenkaan seuraa, ettei ISIS:llä olisi ollut mitään yhteyttä islamilaisiin teksteihin ja perinteisiin. Se osoittaa pikemminkin, että näistä teksteistä ja perinteistä kiistellään. Juuri siksi vapaa keskustelu ja ajatusten arvosteleminen ovat niin tärkeitä.

Oppi muuttuu vähemmän vaaralliseksi silloin, kun sen äärimmäisimpiä tulkintoja ei vain tuomita vaan niitä on mahdotonta puolustaa avoimessa keskustelussa.

Miksi liberaalit yhteiskunnat tulkitsevat uhan väärin

Liberaalit yhteiskunnat tekevät usein kaksi vastakkaista strategista virhetä. Ensimmäinen on paniikki. Tällöin muslimit nähdään uhkana, johon vastataan epäluuloilla, ulossulkemisella ja vihamielisytydellä. Tämä on väärin, epäoikeudenmukaista ja myös käytännössä haitallista. Se ajaa tavallisia muslimeja puolustavaan identiteettipoliittikkaan, vahvistaa ääriilmiöitä, jotka väittävät lännen vihaavan muslimeja, ja hylkää liberaalin erottelun ihmisten ja ajatusten välillä.

Toinen virhe on kieltäminen. Tällöin islamin oppien arvostelu leimataan automaattisesti ennakkoluuloiseksi,

minkä seurauksena syntyy kiertoilmauksia, itsesensuuria ja moraalista epäselvyyttä. Tämäkin on väärin. Se jättää ilman tukea uudistusmieliset muslimit, toisinajattelijat, entiset muslimit, naiset ja vähemmistöt, joiden pitäisi voida osallistua avoimeen keskusteluun kaikkein vapaimmin. Liberaalit yhteiskunnat epäonnistuvat usein heidän suojelemisessaan. Ne juhliivat monimuotoisuutta yleisellä tasolla, mutta sivuuttavat vähemmistöyhteisöjen sisäisen erimielisyyden. Ne kutsuvat kaikkein konservatiivisimpia ”yhteisön edustajia” puhumaan kaikkien puolesta. Entisten muslimien esittämä kritiikki koetaan kiusalliseksi. Uskonnollisten auktoriteettien loukkaamista pelätään enemmän kuin niiden vallan alla elävien yksilöiden omantunnon suojelemista.

Liberaalin yhteiskunnan tulisi sanoa: muslimit ovat yhdenvertaisia ja suojeltavia kansalaisia. Islamilaiset ajatukset, aivan kuten kristilliset, maalliset, nationalistiset, marxilaiset, feministiset, konservatiiviset tai akateemiset ajatukset, on oltava avoimina kritiikille.

Tätä periaatetta tulisi soveltaa johdonmukaisesti. Kristillistä nationalismia on arvosteltava silloin, kun se pyrkii käyttämään valtiotähtäystä uskonnolliseen pakottamiseen. Ääriavasemmistolaisia woke-teorioita on arvosteltava silloin, kun ne rinnastavat erimielisyyden vahingon aiheuttamiseen. Äärioikeistolaista nationalismia on arvosteltava silloin, kun se tekee identiteettistä kohtalon. Islamismia on voitava arvostella.

Meidän on arvosteltava jokaista järjestelmää, joka tekee virheiden korjaamisesta vaarallista. Huonoja ajatuksia ei voiteta piilottamalla niitä.

Artikkelin kirjoittaja Khaled Salih on Irakin Kurdistanissa sijaitsevan Kurdistan-Hewlêrin yliopiston entinen vararehtori. Hänen uusin kirjansa on ”When Parochial Error Goes Global: Islam, Epistemological Closure, and the Defense of the Open Society” (Kun paikallinen harha muuttuu maailmanlaajuiseksi: islam, tiedollinen sulkeutuneisuus ja avoimen yhteiskunnan puolustus).

Lähde: skeptic.com 26.6.2026
Käännetty Skeptic-lehden luvalla.

SEKULAARI SITAATTI

Vaikka Jumalaa ei olisi,
Uskonto olisi silti Pyhä
ja Jumalallinen.

Jumala on ainoa olento,
jonka ei hallitakseen
tarvitse edes olla
olemassa."

Charles Baudelaire:
Välähdyksiä, 1887,
suom. Eila Kostamo.

